

foretage disse Nedsættelser i Taxterne; den har kunnet vedkjende sig den Grundsætning at ville opgibe den directe Indtægt for Statskassen, fordi den saae, at den derved indirecte vandt, hvad den directe opgav; det Opving, som Taxternes Nedsættelse o. s. v. fremtidigt gav Postvæsenet, medførte saa store indirecte Fordele for Staten, at den maatte ansee det for rigtigt og klogt af Hensyn dertil at opgibe det Overflud af den directe Indtægt, der tidligere flød ind i Statskassen. Men dette vilde et Actieselskab aldrig have kunnet gjøre. Et Actieselskab vil aldrig kunne komme ud over den Betragtning, at det directe Udbytte, som det faaer, det Overflud, som tilfalder det, er Hovedsagen. Staten er istand dertil, fordi den i sig omfatter alle Interesser. Staten kan derfor sige: Jeg opgiver Indtægten for min Klasse i den Overbeviisning, at, hvad der saaledes directe kommer Borgerne tilgode, det vil ogsaa indirecte komme mig tilgode, men det kan et privat Actieselskab ikke sige. Naar det private Actieselskab vilde opgave en directe Indtægt, vilde det ikke selv faae den indirecte Fordeel deraf; den vilde ikke tilflyde det. Et privat Actieselskab kan vel sætte flere Tog i Gang paa sin Jernbane og nedsætte Taxterne, men det kan kun gjøre det med Forbehold af forsøge Indtægter derved. Den Directeur for et Jernbanselskab, der vilde træde frem paa en Generalforsamling af Actionairer og fremlægge Forslag om at nedsætte Taxterne og udvide Befordringen, men uden at man fik Mere ind, end hvad der vilde gaae med til Dækning af Driftsomkostningerne og til en passende Rente af Capitalen, vilde finde høje Dren, vilde blive peben ud af alle Actionairerne; det ligger i Sagens Natur. Men hvis man nu er tilfreds med — og jeg troer, at der er al Grund til at være tilfreds dermed — den Grundsætning, hvorefter Post- og Telegraphvæsenet sthres, lad os saa spørge: Hvad er Jernbanevæsenet? Det er dog aabenbart ikke Andet end en Deel af Post- og Befordringsvæsenet; men de selsomme Grundsætninger, der til Landets Vel ere raadende ved Post- og Befordringsvæsenet, bør da ogsaa være raadende ved Jernbanevæsenet. Derfor maa ogsaa her den Grundsætning gjøre sig gjældende. Jernbanerne bør

drives med det Formaal for Die, først og fremmest at dække Driftsomkostningerne og give et passende Udbytte af den derpaa anvendte Capital, men saa for Resten Intet videre. Naar vi til det Maal, at Indtægten af Jernbanerne bliver større, end hvad hertil behøves, saa maa Taxterne nedsættes, og Togenes Antal forøges; thi da er det, at man skal tænke paa Publicums Interesse i den Overbeviisning, at man, ved at opgibe den directe Indtægt for Staten, ad andre Veie skaber en større og rigere Indtægt for den, idet man formerer Samsfundets Vel ved lette, hyppige og billige Befordringer. Er dette nu rigtigt — og derom kan der ikke være Tvivl —, saa spørger jeg dernæst: Hvad er saa det Nette med Hensyn til Jernbanernes Bestyrelse? Men der kan da for mig ikke være Tvivl om, at man maa slutte sig til de ærede Medlemmer, der have sagt: Regjeringen bør overtage Jernbanedriften, thi Ingen uden den kan gjøre de rette Anskuelser gjældende med Hensyn til Jernbaners Drift. Det ærede Medlem, der havde Ordet før mig (Tobiesen), gav os nogle Talsførrelser fra de tydske Jernbaner, som det ærede Medlem benyttede paa een Maade. Jeg troer, at det ærede Medlem har benyttet disse Talsførrelser med en fuldstændig Misforstaaelse af deres virkelige Betydning. Det ærede Medlem beviste os, at de preussiske Jernbaner, som bleve dreene for privat Regning, gave et langt større Actieudbytte end de, der dreedes for Statens Regning. Ja, det er just Ulykken; derfor skal man ikke drive Jernbaner for privat Regning; thi det viser, at ved den private Drift af Jernbaner bliver Udbyttet Hovedsynspunktet — og det kan ikke være Andet; jeg anklager intet Actieselskab derfor —, medens der ved Driften for Statens Regning tages andre Hensyn. Dersom man med Hensyn til Driften af Jernbaner ogsaa hos os vil følge den Grundsætning, som jeg nu har tilladt mig at fremhæve, vil ogsaa — det indbrømmer jeg fuldkomment — de danske Jernbaners Drift komme til at give et nyt Bidrag, efter det ærede Medlems Mening, til Styrke for den Sætning, at Statens Drift giver et mindre Udbytte. Men jeg siger, at det netop er en Fordeel, og at saaledes skal det være. Man skal selsølgelig drive Jern-